

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ВАРНА
С Т О П А Н С К И   Ф А К У Л Т Е Т
КАТЕДРА „ИКОНОМИКА И УПРАВЛЕНИЕ НА ТЪРГОВИЯТА“

УТВЪРЖДАВАМ:

Ректор:

(Проф. д-р Пл. Илиев)

У Ч Е Б Н А   П Р О Г Р А М А

ПО ДИСЦИПЛИНАТА: “УПРАВЛЕНИЕ НА ТЪРГОВСКИТЕ ОПЕРАЦИИ”

ЗА СПЕЦ: “Икономика и търговия”; ОКС „бакалавър“ – дистанционно обучение

КУРС НА ОБУЧЕНИЕ: 3; СЕМЕСТЪР: 6

ОБЩА СТУДЕНТСКА ЗАЕТОСТ: 210 ч.; в т.ч. аудиторна 15 ч.

КРЕДИТИ: 7

РАБОТЕН ЕЗИК: Български

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СТУДЕНТСКАТА ЗАЕТОСТ СЪГЛАСНО УЧЕБНИЯ ПЛАН

<i>ВИД УЧЕБНИ ЗАНЯТИЯ</i>	<i>ОБЩО (часове)</i>
АУДИТОРНА ЗАЕТОСТ	15
в т.ч.:	
• ЛЕКЦИИ	9
• УПРАЖНЕНИЯ (семинарни занятия/ лабораторни упражнения)	6
ИЗВЪНАУДИТОРНА ЗАЕТОСТ	195
в т.ч.:	
• ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ КОНСУЛТАЦИИ	8
• САМОПОДГОТОВКА	187

Изготвили програмата:

1. ....
(доц.д-р В. Димитрова)

2. ....
(гл.ас.д-р Е.Граматикова)

Ръководител катедра: .....
„Икономика и управление на търговията“ (доц. д-р В. Димитрова)

I. АНОТАЦИЯ

Учебната дисциплина цели да изгради теоретични знания в областта на управлението на търговските операции. В условията на динамична и конкурентна пазарна среда операционният мениджмънт играе съществена роля при конкурентното пазарно позициониране на фирмите за търговия на едро и дребно. Дисциплината запознава с характеристиката на търговските операции и същността и съдържанието на управлението на операциите.

Дисциплината разширява знанията на студентите по въведение и организация на търговията, включва изучаване на операциите по производството и управлението на търговската услуга, планирането на капацитета, устройството на търговските обекти, дизайна на работната сила, управлението на качеството, информационните системи за управление и контрол на операциите, оценката на ефективността. Обучението по дисциплината формира практически умения в областта на операционния мениджмънт в търговията.

II. ТЕМАТИЧНО СЪДЪРЖАНИЕ

№. по ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА ТЕМИТЕ И ПОДТЕМИТЕ
ТЕМА 1. ВЪВЕДЕНИЕ В УПРАВЛЕНИЕТО НА ТЪРГОВСКИТЕ ОПЕРАЦИИ	
1.1.	Търговски операции – същност и класификация
1.2.	Анализ на търговските процеси и избор на дизайн
1.3.	Същност и съдържание на управлението на операциите
1.4.	Управлението на операциите - източник на конкурентно предимство
ТЕМА 2. ВРЪЗКИ И ВЗАИМООТНОШЕНИЯ МЕЖДУ УЧАСТНИЦИТЕ В РЕАЛИЗАЦИЯТА НА СТОКИТЕ И УСЛУГИТЕ	
2.1.	Същност и проблеми на взаимоотношенията между участниците в реализацията на стоките. Основни функции, изпълнявани от участниците
2.2.	Сила на позицията при преговори. Източници на конфликти
2.3.	Средства за координиране на взаимоотношенията
ТЕМА 3. ТЕХНОЛОГИЯ НА ТЪРГОВСКАТА СДЕЛКА	
3.1.	Видове търговски сделки
3.2.	Етапи и проблеми на търговската сделка
3.3.	Операции по препродажбата, търговско представителство
3.4.	Особености на външнотърговските сделки - реекспорт
3.5.	Договори – същност, видове и основни клаузи
ТЕМА 4. ТЪРГОВСКА ЛОГИСТИКА	
4.1.	Същност на търговската логистика – логистични процеси
4.2.	Звенност на стокодвижението
4.3.	Логистика на транспорта
4.4.	Технологични вериги
ТЕМА 5. ОПЕРАЦИИ ПО СНАБДЯВАНЕТО И ПОДДЪРЖАНЕТО НА СТОКОВИЯ АСОРТИМЕНТ В ТЪРГОВИЯТА НА ДРЕБНО	
5.1.	Източници и форми на снабдяване на търговската мрежа със стоки
5.2.	Съставяне и изпълнение на поръчките за доставка на стоки
5.3.	Получаване, приемане и съхранение на стоките в обектите. Рекламации и връщане на стоки.
5.4.	Излагане на стоките върху търговското оборудване – решения в областта на дисплея
5.5.	Управление на сигурността и риска – кражби в търговията

ТЕМА 6. ОПЕРАЦИИ ПРИ ПРОДАЖБИТЕ НА ДРЕБНО	
6.1.	Операции в магазина – технологичен процес в магазина
6.2.	Подготовка на стоките и търговската зала за продажби. Организация и контрол върху продажбите.
6.3.	Персонална продажба (затворена, традиционна система за продажба) и насоки за нейното усъвършенстване
6.4.	Отворена система за продажби – самообслужване, открит показ, образци
6.5.	Извънмагазинни и други специфични форми за продажби. Електронни продажби
6.6.	Насоки за усъвършенстване технологията на търговските процеси при продажбите на дребно.
6.7.	Реклама и стимулиране на продажбите
ТЕМА 7. ОПЕРАЦИИ В ОБЛАСТТА НА УСЛУГИТЕ	
7.1.	Същност и видове услуги в търговията на дребно
7.2.	Фактори, влияещи върху избора на микс в областта на услугите. Комплексно търговско обслужване
7.3.	Стратегическо и тактическо планиране на операциите в сферата на услугите
7.4.	Оценка на изпълнението на операциите в услугите
ТЕМА 8. УПРАВЛЕНИЕ НА ПОКУПКИТЕ В ТЪРГОВИЯТА НА ЕДРО	
8.1.	Операции в търговията на едро при покупката на стоки
8.2.	Източници и форми на постъпления на стоките в търговията на едро
8.3.	Проучване на потребителското търсене. Оценка и избор на източниците за доставка
8.4.	Заявки и поръчки за производство и доставка на стоки
8.5.	Приемане на стоките. Оперативна отчетност и контрол
ТЕМА 9. УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОДАЖБИТЕ В ТЪРГОВИЯТА НА ЕДРО	
9.1.	Операции в търговията на едро при продажбите на стоки
9.2.	Форми на продажба на стоките в търговията на едро и организация на продажбите при складов и при транзитен оборот
9.3.	Оперативно планиране на продажбите и извозването на стоките
9.4.	Организация на продажбите на стоки от складовете на търговията на едро и при транзитен оборот
9.5.	Операции на организирани пазари – борсови, аукционни, тръжни
ТЕМА 10. УПРАВЛЕНИЕ НА СКЛАДОВИТЕ ОПЕРАЦИИ	
10.1.	Принципи на организацията на приемането, съхранението и отпускането на стоките в складовете.
10.2.	Групиране и избор на място за съхранение на стоките в складовете, начин за подреждане, режим за съхранение и грижи за опазване.
10.3.	Подготовка и ред за отпускане на стоките от склада, организация на извозването.
10.4.	Състояние, проблеми и насоки за усъвършенстване технологията на складовите операции в търговията.
ТЕМА 11. УПРАВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО НА ТЪРГОВСКИТЕ ОПЕРАЦИИ	
11.1.	Концепция за общото качество. Същност и цели на управлението на качеството
11.2.	Изграждане на системи за управление на качеството на търговските операции
11.3.	Стандарти за качество. ISO в търговията
ТЕМА 12. ИНФОРМАЦИОННИ СИСТЕМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ И КОНТРОЛ НА ОПЕРАЦИИТЕ	
12.1.	ERP системи, ефективна реакция на потребителите (ECR), бърз отговор (QR)
12.2.	Система за бар и радио кодове, електронни етикети, скенери за проверка на цената и др.
12.3.	POS системи
ТЕМА 13. ПРОИЗВОДИТЕЛНОСТ И ЕФЕКТИВНОСТ НА ТЪРГОВСКАТА ДЕЙНОСТ	
13.1.	Производителност, ефикасност и ефективността. Критерий за ефективност.
13.2.	Основни показатели на икономическия ефект в търговията.
13.3.	Ресурсен и разходен подход при определяне на икономическата ефективност на търговията.
13.4.	Обобщаващи и частни показатели за икономическата ефективност на ресурсите в търговията.

13.5.	Основни показатели за оценка икономическата ефективност на разходите в търговията.
13.6.	Показатели за определяне на социалната ефективност на търговската дейност.
13.7.	Основни фактори и резерви за повишаване ефективността на търговската дейност.

III. МЕТОДИ НА ПОДГОТОВКА И ПРОВЕЖДАНЕ НА ОБУЧЕНИЕ

Профилиращата подготовка и обучение на студентите бакалаври по дисциплината "Управление на търговските операции" в дистанционната форма на обучение се осъществява чрез следните учебни ресурси и дейности:

- Учебни ресурси:
  - ✓ електронно учебно помагало (казуси, задачи, въпроси по темите);
  - ✓ мултимедийни презентации по тематичното съдържание на дисциплината (основни понятия, дефиниции, методи, класификации и т.н.).
- Учебни дейности:
  - ✓ разписание за насрочване на срещи със студентите;
  - ✓ wiki - за създаване от студентите на колекция от web страници с информация по определен проблем;
  - ✓ база данни с условия на задачи и проблеми;
  - ✓ електронни тестове с избор на отговор за проверка на текущите знания на студентите.

IV. ФОРМИ НА КОНТРОЛ

№ по ред	ВИД И ФОРМА НА КОНТРОЛА	Брой	ИАЗ ч.
1.	Семестриален (текущ) контрол		
1.1.	Електронен тест	1	20
1.2.	Задание	1	30
1.3.	Работилница	1	50
Общо за семестриален контрол:		3	100
2.	Сесиен (краен) контрол		
2.1.	Изпит (присъствен тест)	1	87
Общо за сесиен контрол:		1	87
Общо за всички форми на контрол:		4	187

V. ЛИТЕРАТУРА

ЗАДЪЛЖИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Електронно ръководство: Димитрова, В., Е. Граматикова. Управление на търговските операции. Варна: Унив. изд. ИУ-Варна.

ДОПЪЛНИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Владимирова, Й. и др. Търговия. София: Унив. изд. Стопанство, 2010.

2. Владимирова, Й. Конкурентни предимства на търговските вериги: По примера на супермаркети. София: Изд. комп. УНСС, 2012.
3. Граматикова, Е. в А. Шубина и др. Социально-економическите вектори в развитието на националните икономики: България, Украйна. Украйна: Донецкият национален университет на икономиката и търговията на името на Михаил Туган-Барановски, 2014, с.271-286.
4. Граматикова, Е. Възможности на омниканалната търговия за задоволяване на потребителските предпочитания. Акад. Сп. „Управление и образование“. Том XII (2), с.98-103.
5. Граматикова, Е. Основни грешки в търговията с потребителски стоки. // Регионални и глобални измервания на търговията: Сб. докл. от междунар. науч. конф. Варна: Унив. изд. Наука и икономика, 2013, с.398-407.
6. Граматикова, Е. Търговските обекти в XXI век през призмата на потребителските нагласи. // Икономиката в променящия се свят: Т.2.: Сб. докл. от междунар. науч. конф. Варна: Унив. изд. Наука и икономика, 2015, с.481-486.
7. Дашков, Л. и др. Коммерция и технология на търговията. Москва: „Дашков и К“, 2012.
8. Дашков, Л. и др. Организация и управление на търговската дейност. Москва: „Дашков и К“, 2012.
9. Димитрова, В. Конкурентно поведение на участниците в дистрибуцията на потребителски стоки. // Съвременни измервания на търговския бизнес: Комуникация между наука и практика: Юбил. науч.-практ. конф. с междунар. участие: Т.1. – Свищов: Акад. изд. Ценов, 2011, с.322-328.
10. Димитрова, В. Конкурентоспособност на търговията като икономически сектор // Регионални и глобални измервания на търговията: Сб. докл. от междунар. науч. конф. Варна: Унив. изд. Наука и икономика, 2013, с.139-148.
11. Димитрова, В. Конкуренция и сътрудничество между участниците във веригата на стойността. // Търговията – минало, настояще, бъдеще: Сб. докл. от междунар. науч. конф., София: Изд. комп. УНСС, 2013, с. 107-111.
12. Костова С. и др. Търговия на дребно. София: Унив. изд. Стопанство, 2010.
13. Недялков, А. Проблеми на качеството в операционния мениджмънт на услугите. Русе: Примакс, 2012.
14. Нагапетъянц, Н. и др. Коммерческа логистика. Москва: Вузовски учебник, 2014.
15. Сълова, Н., Д. Данчев, В. Димитрова, Хр. Трайков, Е. Граматикова, М. Душкова, В. Петева. Развитие на търговията в България – състояние, проблеми и предизвикателства. Варна: Унив. изд. Наука и икономика, 2014.
16. Сълова, Сн. Основни тенденции в развитието на системите за електронна търговия. // Тенденции и предизвикателства в развитието на икономиката: Сб. докл. от междунар. науч. конф. : Т. 3. - Варна : Унив. изд. Наука и икономика, 2012, с. 127 - 132.
17. Chopra S., P. Meindl. Supply Chain Management. Harlow, England: Prentice Hall, 2012.
18. Johnston, R. et al. Service Operations Management: Improving, Service, Delivery. Harlow, England: Prentice Hall, 2012.
19. Slack N., S. Chambers, R. Johnston. Operations Management, Sixth Edition, Pearson Education Limited, 2010:
http://www.pearsoned.co.uk/media/onlinepreview/slack_9780273731603/assets/pdf/9780273731603_fm.pdf